בבית המשפט העליון

רע"פ 977/13

לפני:	כבוד השופט א' שהם
המבקש:	משה אודיז
	נגד
המשיבה:	מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 7.1.2013,בעפ"ג 47472-09-12, אשר ניתן על-ידי כב' השופטים א' טל –סג"נ, ז' בוסתן, ו-ב' טולקובסקי

בשם המבקש:	עו"ד רון טורקלטאוב

חקיקה שאוזכרה:

פקודת מס הכנסה [נוסח חדש]: סע' 216(4), 219, 224א

חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975

מיני-רציו:

* בימ"ש דחה בקשת רשות ערעור, שעניינה העונש שהושת על המערער בגין ביצוע עבירות על פי פקודת מס הכנסה, בהעדר טעמים המצדיקים זאת. בנוסף, בימ"ש עמד על מדיניות הענישה ביחס לעברייני מס, ופסק כי אין בטענות המבקש כדי להביא להקלה בעונשו.

* עונשין – ענישה – מדיניות ענישה: עבירות מס

* דיון פלילי – ערעור – רשות ערעור

.

נגד המבקש והחברות אותן ניהל הוגשו שני כתבי אישום לבימ"ש השלום בגין עבירות מס. בעקבות הודאתו בעובדות כתבי האישום, הורשע המבקש יחד עם הנאשמות האחרות בביצוע עבירות לפי פקודת מס הכנסה: 15 עבירות של אי-העברת מס אשר נוכה, במועד; 5 עבירות של אי-הגשת דו"חות במועד; לבדו הורשע המבקש ב-4 עבירות של אי-הגשת דו"חות במועד. בימ"ש השלום השית על המבקש 5 חודשי מאסר בפועל, שירוצו בעבודות שירות; 3 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים; וקנס

בסך 25,000 ₪ או 90 ימי מאסר תמורתו. ערעור המבקש על גזר הדין לבימ"ש המחוזי נדחה, ומכאן בקשת רשות הערעור.

.

בית המשפט העליון (השופט א' שהם) דחה את הבקשה למתן רשות ערעור ופסק כי:

כלל הוא כי בקשה למתן רשות ערעור תענה במקרים נדירים ומיוחדים, בהם מתעוררת סוגיה ציבורית או משפטית נכבדה, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים או כאשר שיקולי הצדק מורים על קבלתה. בנוסף, הלכה היא כי השגות על חומרת העונש, כשלעצמן, אינן מקימות עילה לדיון ב"גלגול שלישי", אלא מקום בו גזר דינו של המבקש סוטה באופן משמעותי ממדיניות הענישה הראויה, בנסיבות דומות. במקרה זה המבקש לא הצביע על קיומם של טעמים העשויים להצדיק את מתן רשות הערעור.

עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה בקופה הציבורית, והעקיפה בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס. לפיכך הותוותה בפסיקה מדיניות ענישה לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך מתן בכורה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיפם על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם. עוד נקבע, כי בגין עבירות אלו, אין להסתפק, ככלל, בהשתת עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות, אלא יש למצות את הדין עם העבריינים באמצעות הטלת עונש מאסר בפועל, המלווה בקנס כספי. בראי הלכות אלו, אין כל עילה להתיר למבקש לערער על גזר דינו בשנית. אכן, המבקש אינו יכול לרפא את מחדל אי העברת ניכויי המס לרשויות, נוכח הליך פשיטת הרגל בו הוא מצוי. ואולם לא ניתן לראות בהעדר היכולת לגבות מהעבריין את חוב המס, במישור האזרחי, משום הסרת המחדל על ידו או שיקול להקלה בעונשו.

אף טענת המבקש, כי בסופו של יום יזכו רשויות המס לקבל את כספי החוב בחזרה, אינה מובילה להקלה בעונש. המבקש מנע העברת כספים שנועדו לקופת הציבורית ובכך גיבש את חובו למשיבה. כעת מבקש הוא מבעלת חובו להמתין תקופה בלתי ידועה מראש, עד לפרעון החוב, ועוד לראות בכך טעם להקל בעונשו. הדבר אינו ראוי מוסרית ואין לו עוגן משפטי; גם מצבו הכלכלי של המבקש אינו מהווה עילה להתערבות בגזר הדין. במרבית המקרים עברייני המס הם אנשים נורמטיביים, נעדרי עבר פלילי, שהתדרדרו לביצוע העבירות בשל מצב כלכלי קשה. אין די בנסיבה זו כדי להצדיק הקלה בעונשם, בפרט כאשר עסקינן בעבירה שעניינה אי העברת מס שנוכה, שהינה החמורה מבין העבירות בהן הורשע המבקש.

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטים א' טל-סג"נ; ז' בוסתן; ו-ב' טולקובסקי) ב[עפ"ג 47472-09-12], מיום 7.1.2013, אשר דחה את ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בנתניה (השופטת א' טלמור), מיום 25.6.2012, ב[ת"פ 3103/08] וב[ת"פ 42113-10-10], [פורסם בנבו] אשר נדונו במאוחד.

כתב האישום

2. נגד המבקש, והחברות אותן ניהל, הוגשו שני כתבי אישום בגין עבירות מס. בעקבות הודאתו בעובדות שני כתבי האישום, הורשע המבקש, ביחד עם הנאשמות האחרות בכתב האישום, בביצוע 15 עבירות של אי-העברת מס אשר נוכה, במועד, לפי סעיפים 219 ו-224א לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה), ו- 5 עבירות של אי-הגשת דו"חות במועד, לפי סעיפים 216(4) ו-224א לפקודה. כמו כן הורשע המערער, לבדו, בביצוע ארבע עבירות של אי-הגשת דו"חות במועד לפי סעיף 216(4) לפקודה.

להשלמת התמונה יצויין, כי בעקבות הגשת כתב האישום הסיר המבקש את המחדלים הנוגעים לחובת הדיווח.

גזר דינו של בית משפט השלום

3. במסגרת גזירת הדין שקל בית משפט השלום את חומרת העבירות בהן הורשע המבקש, ונתן דעתו למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מס, המורה על הטלת עונשי מאסר בפועל ואף קנס משמעותי, בגין ביצוען. באשר לנסיבותיו האישיות של המבקש, התייחס בית המשפט לעובדה, כי המבקש מצוי בהליכי פשיטת רגל, אשר מונעים ממנו לשלם את חובו לשלטונות המס; לעברו הפלילי הנקי ולעובדה כי שימש שנים רבות קצין בשירות קבע בצה"ל; לעובדה, כי עסקיו נקלעו לקשיים בגין גל הפיגועים שפקד את עירו; ולטענתו, כי לאור מצבו הבריאותי הוא אינו יכול עוד להמשיך ולפרנס את משפחתו.

לאחר שבית משפט השלום איזן בין השיקולים השונים, וקבע כי יש ליתן את משקל הכבורה לחומרת העבירות בהן הורשע, הוא השית על המבקש 5 חודשי מאסר בפועל, אשר ירוצו בעבודות שירות; 3 חודשי מאסר על תנאי, למשך שנתיים; וחייבו בתשלום קנס בסכום של 25,000 ₪, או 90 ימי מאסר תמורתם.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

4. המבקש ערער על גזר דינו של בית משפט השלום לבית המשפט המחוזי, בטענה העיקרית, כי בית משפט קמא לא העניק משקל הולם לעובדה, כי הוא מצוי בהליכי פשיטת רגל, אשר אינם מאפשרים לו לפרוע את חובו לרשויות המס, וכן לכך שרשויות המס הצטרפו לתביעת החוב בתיק פשיטת הרגל, והם יקבלו, בסופו של ההליך, ולאור הסכום המצוי בקופת פשיטת הרגל, את מלוא סכום החוב.

בית המשפט המחוזי קבע בפסק דינו, כי העובדה שלא ניתן לגבות מהמבקש את חובו לרשויות המס, משום הליכי פשיטת הרגל, אינה מהווה שיקול להקלה בעונשו. עוד ציינה ערכאת הערעור, כי בית משפט השלום איזן כראוי בין שיקולי הענישה השונים, וגזר דינו של המבקש אינו חורג ממדיניות הענישה הראויה בעבירות מס.

הבקשה

5. בא כוחו של המבקש, עו"ד רון טורקלטאוב, טען בבקשת רשות הערעור, כי עניינו של המבקש הינו חריג בנסיבותיו, שכן מדובר באדם אמיד שבגין קשיים כלכליים הפך לחסר כל, מצב אשר הובילו לביצוע העבירות בהן הודה, והורשע. הסנגור חזר על הטענות, אשר העלה בפני ערכאת הערעור,לפיהן אין ביכולתו של המבקש לפרוע את חובותיו, משום הליכי פשיטת הרגל ונוכח מצבו הכלכלי, וכי בקופת פשיטת הרגל מצוי סכום כסף, המספיק לכיסוי חובותיו של המבקש לרשויות המס.לשיטתו של הסנגור, בנסיבות דנן, ראוי להתוות הלכה משפטית, לפיה, מקום בו אין מחלוקת, כי החוב הכספי לרשויות המס ייפרע במלואו מתוך קופת פשיטת הרגל, ואין לחָייב כל דרך חוקית להסדיר את תשלום החוב, יש לראותו, לצורך גזירת הדין בפלילים, כמי שהסיר את מחדל אי התשלום. עוד ציין הסנגור בבקשה, כי רק לאחרונה מצא המבקש עבודה והחל בשיקום חייו, תהליך שיבוא אל סופו, בעקבות גזר הדין שהושת עליו.

דיון והכרעה

6. כלל נקוט הוא בידינו, כי בקשה למתן רשות ערעור, בפני בית משפט זה, תענה במקרים נדירים ומיוחדים, בהם מתעוררת סוגיה ציבורית או משפטית נכבדה, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים, או כאשר שיקולי הצדק מורים על קבלתה (רע"פ 669/13 ציבליק נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (18.2.2013); רע"פ 1043/13 רונן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.2.2013); רע"פ 633/13 חרחש נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.2.2013)).

עוד נשתרשה ההלכה במקומותינו, כי השגות על חומרת העונש, כשלעצמן, אינן מקימות עילה לדיון ב"גלגול שלישי", אלא מקום בו גזר דינו של המבקש סוטה באופן משמעותי ממדיניות הענישה הראויה, בנסיבות דומות (רע"פ 905/13 חייק נ'

מדינת ישראל [פורסם בנבו] (11.2.2013); רע"פ 158/13 עוז נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (7.2.2013); רע"פ 522/13 כהן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (7.2.2013)).

בנסיבות דנן, לא הצביע בא-כוח המבקש על קיומם של טעמים העשויים להצדיק את מתן רשות הערעור. מדובר בניסיון, שלישי במספר, להציג את עמדתו של המבקש בנושא גזר הדין הראוי, לטעמו, בעניינו. לאור זאת, דין בקשתו, להדחות.

7. למעלה מן הדרוש, אבהיר, כי לא מצאתי בטענותיו הפרטניות של המבקש, כל עילה להתערב בעונש שהוטל עליו.

בית משפט זה כבר קבע, לא אחת, כי עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה- בקופה הציבורית, והעקיפה- בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס (רע"פ 4684/12 גחלי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.6.2012); רע"פ 3434/09 הרפז נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (30.4.2009); רע"פ 10699/07 קובן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.1.2008)).

לאור הלכה זו הותוותה בפסיקה מדיניות הענישה, לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך מתן הבכורה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיפם על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (רע"פ 674/13 ליטווק נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (28.1.2013); רע"פ 9742/11 רייך נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.2.2012); רע"פ 7310/10 חן נ' מדינת ישראל (3.11.2010)). עוד נקבע, כי בגין עבירות אלו, אין להסתפק, ככלל, בהשתת עונש מאסר, אשר ירוצה בעבודות שירות, אלא יש למצות את הדין עם העבריינים באמצעות הטלת עונש מאסר בפועל, המלווה בקנס כספי (רע"פ 5358/12 שוקרון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.7.2012); רע"פ 8581/11 סטיון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (30.11.2011); רע"פ 3137/04 חג'ג' נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 18.4.2004)).

בראי הלכות אלו, אין כל עילה להתיר למבקש לערער על גזר דינו, בשנית.

8. אכן , המבקש אינו יכול לרפא את מחדל אי העברת ניכויי המס לרשויות, נוכח הליך פשיטת הרגל בו הוא מצוי. ואולם, בית משפט זה קבע בעבר, כפי שציינה גם ערכאת הערעור, כי לא ניתן לראות בהעדר היכולת לגבות מהעבריין את חוב המס, במישור האזרחי, משום הסרת המחדל על ידו או שיקול להקלה בעונשו (רע"פ 5557/09 שוסטרמן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (6.7.2009)). קבלת עמדתו של בא כוח המבקש, לפיה יש לראות בנסיבות האמורות כשיקול לקולא, עשויה לעודד נישומים אחרים

לבצע עבירות מס, ולשמוט את הקרקע מתחת לעקרון ההרתעה, העומד בבסיס הגדרתן כעבירות פליליות.

אף טענתו של המבקש, כי בסופו של יום, יזכו רשויות המס לקבל את כספי החוב בחזרה, אינה מובילה למסקנה, כי יש להקל בעונשו. המבקש מנע העברתם של כספים, אשר נועדו לקופת הציבורית, ובכך גיבש את חובו למשיבה. כעת מבקש הוא מבעלת חובו להמתין תקופה בלתי ידועה מראש, עד לפרעון החוב, ועוד לראות בכך טעם להקל בעונשו. איני סבור כי הדבר ראוי מבחינה מוסרית, וודאי שאין לעמדה זו כל עוגן משפטי.

מצבו הכלכלי של המבקש, גם הוא אינו מהווה עילה להתערבות בגזר דינו. במרבית המקרים, עברייני המס הינם אנשים נורמטיביים, נעדרי עבר פלילי, אשר התדרדרו לביצוע העבירות בעטיו של מצב כלכלי קשה. אין די בנסיבה זו כדי להצדיק הקלה בעונשם, בפרט כאשר עסקינן בעבירה שעניינה אי העברת מס שנוכה, שהינה החמורה מבין העבירות בהן הורשע המבקש. לעניין זה יפים הדברים שהובאו ב[רע"פ 4844/00 ברקאי נ' מדינת ישראל, פ"ד נו](2) 37, פסקה 9 (2001):

> העבירות על סעיף 117(א)(14) ל[חוק מס ערך מוסף] ועל סעיף 219 לפקודה הן עבירות שנקבעו על-מנת להגן על רכוש הציבור מפני עיכוב שלא כדין של כספים המגיעים לציבור... גם כאשר עיכוב הכספים מוסבר בקיומם של קשיים כלכליים, ואף אם העיכוב נעשה רק מתוך שאיפה לדחות במעט את מועד העברת הכספים, עדיין מתעורר חשש שבנסיבות מסוימות לא יוכלו רשויות המס לקבל כספים אלו כלל אם הפרט ייקלע למצב של חדלות-פירעון, כפי שגם אירע במקרה שבפנינו [...] יוצא אפוא כי על-פי תכליתם, האיסורים הפליליים על הימנעות מהעברת מסים שנגבו משתרעים גם על מצבים שבהם לפרט עומדת אך ברירה בין עיכוב כספי המסים בידיו לבין התמוטטותו הכלכלית. שכן, לפרט אין זכות לבסס את המשך פעילותו העסקית על כספים שאינם שייכים לו".

9. נוכח האמור לעיל, ולאחר שטענותיו העיקריות של המבקש נבחנו על ידי שתי הערכאות השיפוטיות הקודמות, הריני סבור כי דין הבקשה,להדחות.

המבקש מופנה אל הממונה על עבודות השירות בשירות בתי-הסוהר, לצורך בחינת התאמתו לביצוע עונש המאסר בעבודות שירות. חוות דעת הממונה תופנה אל בית-משפט השלום בנתניה, על-מנת ליתן החלטה משלימה בעניינו של המבקש.

ניתנה היום, י' באדר התשע"ג (20.2.2013).

א' שהם 54678313-977/13

ש ו פ ט

_____
העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 13009770_I01.docעפ
מרכז מידע, טל'077-2703333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה